

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В19 «Конструктивно-географічні засади природокористування»

Освітня програма Середня освіта (Географія)
Спеціальність 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.07 Географія
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 14 від “29” червня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Конструктивно-географічні засади природокористування
Викладач (-і)	Доц. Гілецький Й.Р.
Контактний телефон викладача	+380966071716
E-mail викладача	yosyp.hiletskyi@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кредити, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Згідно затвердженого розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Конструктивно-географічні засади природокористування» входить до переліку дисциплін вибіркового блоку 2 Географічного спрямування ОП «Середня освіта (Географія)» другого рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія). Особливостями курсу є опора на широкий діапазон знань із багатьох географічних дисциплін, системний характер побудови навчального матеріалу. Він дозволяє формувати у студентів розуміння і практику застосування конструктивно-географічних підходів для розробки оптимальних схем природокористування у природно-техногенних геосистемах різного масштабу.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою курсу є формування у студентів геоекологічного світогляду, знань про властивості і закономірності розвитку географічного середовища, природних та природно-техногенних геосистем, географічні засади, принципи і нормативи раціонального природокористування, концептуальні засади збалансованого (сталого) розвитку суспільства та оптимізації його взаємодії з природним довкіллям.</p> <p>Студенти повинні Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні теоретичні положення, методологічні підходи які лежать в основі оптимізації природокористування; - критерії та прийоми раціонального природокористування, оцінки якості навколишнього середовища; - основні геоекологічні проблеми глобального, регіонального і локального рівня, можливі напрями та варіанти їх вирішення. <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати методологічні підходи геоекології при аналізі функціонування, динаміки і еволюції географічної середовища; - аналізувати основні геоекологічні проблеми глобального, регіонального і локального рівня, можливі напрями та варіанти їх вирішення; - виконувати геоекологічного оцінку якості навколишнього середовища; - вибирати оптимальні напрями і варіанти природокористування, вирішення геоекологічних проблем на глобальному, регіональному та локальному рівнях. 	
4. Компетентності	
<p>ІК. Здатність розв'язувати типові спеціалізовані завдання, педагогічні ситуації та практичні проблеми в галузі географічної освіти із застосуванням сучасних технологій та методів дослідження.</p> <p>ЗК 01. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>СК 01. Здатність застосовувати базові знання з географії, педагогіки, психології та методики викладання в науково-дослідницькій і професійній діяльності</p> <p>СК 02. Здатність аналізувати географічні об'єкти, явища і процеси як природного, так і антропогенного походження.</p>	

5. Результати навчання					
ПРН 01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички у науково-педагогічній діяльності, враховуючи індивідуальні особливості здобувачів освіти.					
ПРН 04. Вміти застосовувати географічно-наукові знання і практичні уміння і навички, які є теоретичними основами побудови змісту навчального матеріалу дисциплін географічного циклу основної і старшої школи.					
ПРН 07. Уміння виконувати відповідні експериментальні дослідження та застосовувати дослідницькі навички за професійною тематикою.					
6. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			12 год		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			18 год		
самостійна робота			60 год		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
2	014.07 Середня освіта (Географія)	1	вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Конструктивно-географічні засади: предмет вивчення, основні поняття, складові частини природокористування. 1. Об'єкт вивчення курсу «Географічні основи природокористування». 2. Предмет вивчення курсу. 3. Складові частини природокористування.	Лекція 2 год, семінарське 2 год	7, 9	Опрацювати теоретичний матеріал, розв'язати завдання контрольного тесту з теми (8 год)	5	5-й – 6-й тижні навчання
Тема 2. Природокористування і суспільне виробництво. 1. Співвідношення понять «природокористування» і «суспільне виробництво». 2. Види економічної діяльності і природокористування. 3. Галузі і напрями природокористування.	Лекція 2 год, семінарське 2 год	2, 5, 7, 9	Опрацювати теоретичний матеріал, розв'язати завдання контрольного тесту з теми (8 год)	5	7-й – 8-й тижні навчання

<p>Тема 3. Природні ресурси та їх класифікації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природні ресурси та природні умови. 2. Класифікація природних ресурсів матеріального виробництва. 3. Геосферна класифікація природних ресурсів нематеріального виробництва. 4. Класифікація природних ресурсів за ступенем вичерпності. 	Лекція 2 год, семінарське 2 год	2, 3, 7, 8	Опрацювати теоретичний матеріал, розв'язати завдання контрольного тесту з теми (8 год)	5	9-й–10-й тижні навчання
<p>Тема 4. Оцінка природних ресурсів території.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна якісна оцінка природних умов і ресурсів конкретного суспільно-географічного комплексу. 2. Поняття «природно-ресурсний потенціал» (ПРП) території. 3. Методичні підходи до визначення природно-ресурсного потенціалу регіону. 	Лекція 2 год, семінарське 2 год	1, 3, 4, 6	Опрацювати теоретичний матеріал, розв'язати завдання контрольного тесту з теми (8 год)	5	11-й –12-й тижні навчання
<p>Тема 5. Інтегральний природно-ресурсний потенціал території та структура природокористування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підходи до оцінки і використання інтегрального ПРП. 2. Структура інтегрального ПРП та структура природокористування. 	Лекція 2 год, семінарське 2 год	1, 2, 3, 6, 9	Опрацювати теоретичний матеріал, розв'язати завдання контрольного тесту з теми, завершити роботу над творчим завданням (8 год)	5	13-й тижні навчання
<p>Тема 6. Етапи господарської діяльності та принципи природокористування. Особливості галузей природокористування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи 	Лекція 2 год, семінарські 8 год	2, 4–6	Опрацювати теоретичний матеріал, розв'язати завдання контрольного тесту з теми,	25	14-й–16-й тижні навчання

<p>технократичного шляху розвитку людської цивілізації.</p> <p>2. Сучасні принципи раціонального природокористування.</p> <p>3. Особливості галузей природокористування.</p> <p>4. Вивчення питань раціонального природокористування у шкільних курсах географії.</p>			<p>виступити з доповіддю про одну з галузей природокористування (20 год)</p>		
---	--	--	--	--	--

7. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять. Усі студенти мають обов'язково виконати усі контрольні зрізи передбачені навчальною програмою, а також підготувати творчу роботу, та отримати не менше двох оцінок за усний виступ на семінарському занятті. Оцінки за зрізи та виконані творчі завдання виставляються у національній шкалі («відмінно» - 5, «добре» - 4, «задовільно» - 3, «незадовільно» - 2). Вони виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи або електронному журналі.</p> <p>У кінці семестру виводиться середнє зважене з отриманих оцінок, яке виставляється у 100-бальній шкалі як залікова оцінка із дисципліни.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>У формі письмової самостійної роботи виконується творче завдання, яке передбачає ґрунтовне вивчення однієї з галузей природокористування. За підготовленим матеріалом обов'язковим є виступ з доповіддю на семінарському занятті.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Семінарські заняття вимагають від студентів дотримання певного рівня відповіді, яка передбачає як опору на лекційний матеріал, так і використання рекомендованої літератури та інших додаткових джерел інформації.</p> <p>При оцінюванні відповідей враховується також рівень теоретичної підготовки, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, володіння понятійним апаратом.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань. Порядок та система оцінювання передбачається у робочих навчальних програмах дисципліни. Підсумкова залікова оцінка розраховуються та</p>

виставляються викладачем і оголошуються студентам на останньому практичному занятті. При семестровому контролі з навчальної дисципліни у вигляді заліку до залікової відомості виставляється підсумкова оцінка за стобальною, національною (“зараховано”, “незараховано”) шкалами та шкалою ЄКТС.

8. Політика курсу

Організація навчального процесу здійснюється на основі кредитно-модульної системи відповідно до вимог Болонського процесу. Зараховуються бали, набрані при поточному оцінюванні, а саме на контрольних зрізах, виступах на семінарському занятті. При цьому обов’язково враховується присутність студента на заняттях та його активність під час практичних робіт. Пропуски чи запізнення на заняття не звільняють від написання тематичних зрізів знань у письмових робіт.

Не допускаються списування та несвоєчасне виконання поставлених завдань для самостійного опрацювання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше навчального матеріалу.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перекладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перекладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasyliya-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

1. Гавриленко О. П. Геоекологія і природокористування. К. 2018. 393.
2. Гілецький Йосип. Галузева структура природокористування та підходи до її аналізу на прикладі гірських регіонів. Географія та туризм: науковий збірник, Київ, 2015. Випуск 32. С. 186–196.
3. Гілецький Й. Р., Тимофійчук Н. М. Оцінка питомої ваги природних ресурсів у структурі природо-ресурсного потенціал території на прикладі Верховинського та Путильського адміністративних районів. Географія та туризм: Науковий збірник. Випуск 47. Київ, 2019. С. 58–68.
4. Дронова О. Л., Запоцький С. П. Сучасне природокористування: суспільно-географічний контекст : Навчально-методичний посібник. Київ, 2018. 214 с.
5. Економіка довкілля і природних ресурсів: навчальний посібник / за заг. ред. П. Т. Бубенка; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ, 2014. – 280 с.
6. Караїм О. А. Оптимізація природокористування : конспект лекцій. Луцьк : Вежа-Друк. 2018. 116 с.
7. Петлін В. М. Організація та організованість природних територіальних систем : монографія. Луцьк : Вид. центр СНУ ім. Л. Українки, Простір - М, 2020. 1036 с.
8. Реймерс Н.Ф. Природопользование: словарь-справочник. – М.: Мысль, 1990. – 639 с.
9. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. У 3-х част.: підручник. Чернівці : 2010. 552 с. 358.
10. Сафранов Т.А., Губанова О.Р., Лукашов Д.В. Еколого-економічні основи природокористування навчальний посібник / Т.А. Сафранов, О.Р. Губанова, Д.В. Лукашов. - Львів «Новий Світ-2000», 2020. 350 с.
11. Топчиев А.Г. Геоэкология: географические основы природопользования. – Одесса: Астропринт, 1996. – 392 с.
12. Туниця Т. Ю. Збалансоване природокористування: національний і міжнародний контекст. К.: Знання, 2006. 300 с.
13. Шищенко П. Г., Гавриленко О. П. Геоекологія: термінологічно-глумачний словник. Київ: ПП «Дірект лайн», 2016. 412 с.
14. Шищенко П.Г. Конструктивно-географічні основи раціонального природокористування: підручник / П.Г. Шищенко, О.П. Гавриленко. – К.: ДП «Прінт Сервіс», 2015. – 395 с.

Викладач

Й.Р. Гілецький